Palvelut/Salovaara Timo

18.10.2018

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: HE 127/2018 vp Hallituksen esitys laiksi huoneistotietojärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Lausuttavana olevan hallituksen esityksen tavoitteena on huoneisto-osakkeiden digitalisointi ja palveleva niihin liittyvien oikeuksien kirjaamisjärjestelmä. Kokonaisuus perustuu pitkäjänteiseen viranomaisten ja yksityisen sektorin toimijoiden yhteistyönä tekemään suunnittelu- ja kehitystyöhön. Hallituksen esityksen käytännössä tarkoittaminen toiminnallisuuksien ja palvelujen lisäksi huoneistotietojärjestelmän jatkokehitysmahdollisuudet ja potentiaaliset lisähyödyt ovat merkittäviä.

Väestörekisterikeskus kannattaa hallituksen esityksen mukaisen huoneistotietojärjestelmän perustamista ja pitää sitä yhteiskunnallisesti merkittävänä asumisen ja rakentamisen kokonaisuuden, tai ekosysteemin, tietojen hallinnan ja työprosessien digitalisaatiota edistävänä uudistuksena.

Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien pitämän väestötietojärjestelmän kannalta keskeisiä ovat huoneistotietojärjestelmää koskevan lakiehdotuksen hallintakohderekisteriä (13 §), Maanmittauslaitoksen tietojenkäsittely- ja tiedonsaantioikeuksia (14 §, 17 §) sekä tietojen luovuttamista koskevat säädökset (19-21 § ja 23 §).

Väestötietojärjestelmässä olevat rakennus- ja huoneistotiedot kytkeytyvät tai ovat kytkettävissä tulevan huoneistotietojärjestelmän tietoihin sen hallintakohderekisteri-osaan merkittävien rakennusten ja huoneistojen tunnusten kautta. Tämän toiminnallisuuden mahdollistamiseksi Väestörekisterikeskus on toteuttamassa väestötietojärjestelmään uutta niin sanottua pysyvää huoneistotunnusta, jonka käyttöönotto on suunnitelman mukaan kuluvan vuoden 2018 joulukuun alussa. Tältä osin huoneistotietojärjestelmän ja erityisesti sen hallintakohderekisteri-osan suunniteltujen, lakiesityksen mukaisten sisältöjen ja toiminnallisuuksien toteutumiseen ei liity merkityksellisiä riskejä.

Mitä tulee huoneistotietojärjestelmän tietojen luovuttamista ja tietopalvelua koskeviin säädösehdotuksiin, Väestörekisterikeskus toteaa, että virastolle on vielä epäselvää, millaiseksi käytännössä tietopalvelu, hinnoittelu ja tulojen mahdollisen jakamisen ratkaisut muodostuvat, ja turvaavatko tulevat menettelyt väestötietojärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen rahoituspohjan pysyvyyden edellyttämän tulojen kertymisen ja kustannusten nousua vastaavan karttumisen myös jatkossa. Väestörekisterikeskus yhtyy siihen näkemykseen, että yhtiöille ja osakkeenomistajille tulee antaa näiden omat tiedot käyttöön maksutta, ja tätä on pidettävä myös koko huoneistotietojärjestelmän toteutumisen kriittisenä edellytyksenä. Myös viranomaisten tulee saada järjestelmän tietopalvelut käyttöön maksutta, mikä on menettely myös suoraan väestötietojärjestelmästä annettavien ns. vakiomuotoisten sähköisten ja automatisoitujen palvelujen kohdalla.

Palvelut/Salovaara Timo

18.10.2018

Väestörekisterikeskus pitäisi kuitenkin toimintaedellytyksiään huonontavana sellaista lopputulosta, että huoneistotietojärjestelmästä luovutettaisiin sellaisenaan väestötietojärjestelmästä peräisin olevaa tietoa maksua vastaan kaupallisiin tarkoituksiin, ilman että Väestörekisterikeskus saisi mitään kompensaatiota tiedoistaan, joiden keruu, säilyttäminen ja jakaminen aiheuttaa kokonaisuutena merkittäviä kustannuksia, jotka merkittäviltä osiltaan katetaan nyt tietopalvelusta kerättävillä maksuilla.

Ehdotetun sääntelyn perusteella Väestörekisterikeskukselle ei myöskään näyttäydy täysin selvänä, olisiko huoneistotietojärjestelmää koskevan lakiehdotuksen 17 § 2 momentin perusteella Maanmittauslaitokselle luovutettavia tietoja, joita ei oteta huoneistotietojärjestelmän tietosisältöön, oikeus luovuttaa edelleen 19 § mukaisessa tietopalvelutoiminnassa, vai onko ne tarkoitettu hyödynnettäväksi vain Maanmittauslaitokselle kuuluvien kirjaamis- ja muiden vastaavien tehtävien hoitamisessa. Oletuksena on, että kysymyksessä on tietojen luovutus viimeksi mainittujen viranomaistehtävien hoitamista varten.

Yksittäisenä huomiona Väestörekisterikeskus toteaa vielä huoneistotietojärjestelmää koskevan lakiehdotuksen Maanmittauslaitoksen tiedonsaantioikeuksia koskevan 17 §:n 2 momentin kohdan 3 osalta sen, että digitaalisessa muodossa olevasta väestötietojärjestelmästä ei saa kattavasti tietoa vainajan perillisistä, vaan tiedot perillisistä ovat kattavasti ja luotettavasti saatavilla ainoastaan teettämällä ns. sukuselvitys, joka perustuu myös vanhoihin väestökirjatietoihin joita ei ole otettu digitaalisessa muodossa olevaan väestötietojärjestelmään.